

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 21ΗΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1988

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΕΡΙΚΑ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

‘Ο Ακαδημαϊκός κ. **Κ. Δεσποτόπουλος** λέγει τὰ ἔξῆς:

“Εχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω ἐνώπιον τῆς Ὀλομελείας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν βιβλίο τριακοσίων πενήντα σελίδων μὲ τίτλο «Κείμενα Παναγιώτη Κανελλοπούλου. Απὸ τὸν Ἀγώνα του ἐναντίον τῆς Δικτατορίας 1967-1974».

Τὸ προκείμενο βιβλίο ἔκδοθηκε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐταιρείας Φίλων Παναγιώτη Κανελλοπούλου, μὲ τὴν ἐπιμέλεια Διονυσίου Ἀλικανιώτη, καὶ περιέχει διαγγέλματα καὶ δηλώσεις τοῦ ἀειμνήστου Ἀκαδημαϊκοῦ ὡς πολιτικοῦ Ἀρχηγοῦ καθὼς καὶ μαρτυρικὲς καταθέσεις του ἐπὶ δικαστηρίου ὑπὲρ ἀγωνιστῶν τῆς Ἀντιστάσεως κατὰ τὴν ἀπὸ 21 Ἀπριλίου 1967 θλιβερὴ ἐπταετία. Ἐνέχει ἄρα τὸ βιβλίο αὐτὸ πολύτιμα στοιχεῖα τῆς πολιτικῆς Ἰστορίας τῆς περιόδου ἐκείνης, ἀλλὰ προπάντων ἐκφράζει μὲ τρόπο ἀμεσοῦ τὸ ἔξοχο πολιτικὸ θήμος τοῦ Παναγιώτη Κανελλοπούλου.

‘Ο κορμὸς τοῦ βιβλίου διαιρεῖται σὲ τέσσερα μέρη, πρόσφορα γιὰ τὴν ἔνταξη τῶν κειμένων κατὰ ἐνότητες, ἀντίστοιχες πρὸς τὴν ἔξέλιξη τοῦ ἀντιστασιακοῦ ἀγώνα τῆς ἐπταετίας. Τὸ πρῶτο Μέρος καλύπτει περίοδο ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριο 1967 ἕως τὸν Ἰούνιο 1972, δηλαδὴ ἀπὸ τὶς δηλώσεις αἰφνιδιαστικὰ τοῦ ὑπὸ ἀπαγόρευση πολιτικοῦ Ἀρχηγοῦ πρὸς τοὺς ἀνταποκριτὲς τῶν Ξένων Εἰδισεογραφικῶν Πρακτορείων τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1967 ἕως τὶς δηλώσεις του γιὰ τὶς πολιτικὲς διώξεις κατὰ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Ρότζερς στὴν Ἑλλάδα τὸ καλοκαίρι τοῦ 1972. Τὸ δεύτερο Μέρος καλύπτει περίοδο ἀπὸ τὸν Ὁκτώβριο 1972 ἕως τὸν Μάιο 1973, δηλαδὴ ἀπὸ τὶς δηλώσεις του γιὰ τὶς φοιτητικὲς ἐκλογὲς τοῦ 1972 ἕως τὶς δηλώσεις του γιὰ

τὸ λεγόμενο κίνημα τοῦ Ναυτικοῦ. Τὸ τρίτο Μέρος ἀρχίζει μὲ τὴν πρώτη δήλωση τοῦ Παναγιώτη Κανελλοπούλου μετὰ τὴν μεταβολὴ τοῦ πολιτεύματος τὸν Ἰούνιο 1973 καὶ λήγει μὲ τὶς δηλώσεις του γιὰ τὴν ἔξέγερση τοῦ Πολυτεχνείου. Τὸ τέταρτο Μέρος ἀρχίζει μὲ τὶς δηλώσεις του κατὰ τῆς δικτατορίας Ἰωαννίδη στὶς 3 Δεκεμβρίου 1973 καὶ τελειώνει μὲ τὴν δήλωσή του κατὰ τὴν ἐπιστράτευση τὸν Ἰούλιο 1974.

«Ἄσ μοῦ συγχωρεθεῖ νὰ ἐπισημάνω τὴν τελευταία παράγραφο τῶν πρώτων δηλώσεων τοῦ Π. Κανελλοπούλου κατὰ τῆς δικτατορίας: «'Απεφάσισα, ὅμως, νὰ μὴ χρησιμοποιήσω, διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν μου μὲ τὸν ἑλληνικὸν Λαόν, τὴν ὁδὸν τῶν μυστικῶν ἐντύπων, διότι —ἄν καὶ γνωρίζω καὶ εἴμαι ὑπερήφανος γι' αὐτό, ὅτι ὑπάρχει πλῆθος φίλων, ίδια νέων, ποὺ θὰ ἡσαν πρόθυμοι νὰ ἀναλάβουν τὴν διανομήν των— δὲν ἐπεθύμουν νὰ τοὺς ἐκθέσω εἰς τὸν κίνδυνον νὰ διωχθοῦν. Δι' αὐτὸν καὶ προετίμησα νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνή μου ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ. Πιστεύω, ὅτι μὲ ὅσα εἴπα δὲν βλάπτω τὴν χώραν μου». Καὶ μόνη ἡ παράγραφος αὐτὴ ἐκφράζει τὴν ἐθνικὴν εὐαισθησία τοῦ ἀειμνήστου Ἀκαδημαϊκοῦ, ὅπως καὶ τὴ χαρακτηριστική του προθυμία νὰ ὑπέχει ὁ ἕδιος τὶς εὐθύνες γιὰ τὴν πολιτικὴ δράση του, χωρὶς νὰ ἐμπλέκει δλλους σὲ κινδύνους γι' αὐτήν.

Τὸ σύνολο τῶν κειμένων τοῦ βιβλίου ἐπαληθεύει τὴν πολιτικὴ ἀρετήν, καὶ ἔδιαίτερα τὸ ἥθικό σθένος τοῦ Παναγιώτη Κανελλοπούλου ἀντίκρυ στὴ βαναυσία τῶν παρανόμων κυβερνήσεων τῆς ἐπταετίας. Μὲ τὸ βιβλίο αὐτὸν ἔμμεσα τιμᾶται καὶ ἡ Ἀκαδημία στὸ πρόσωπο διαπρεπέστατου ἑταίρου τῆς.

«Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὰ ἐναντίον τῆς Δικτατορίας κείμενα, στὸ ἕδιο βιβλίο περιέχονται, καὶ εἰδικὰ στὸ εἰσαγωγικὸ Μέρος του, δύο πρωθυπουργικὰ διαγγέλματα πρὸς τὸν Ἑλληνικὸ Λαό, τῆς 3 καὶ τῆς 14 Ἀπριλίου 1967, ὑποδείγματα πολιτικῆς ὑψηλοφροσύνης, καὶ προπάντων θαυμάσιο κείμενο διαλέξεως τοῦ Παναγιώτη Κανελλοπούλου στὴν Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία τῆς Κύπρου τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1966 ἐνώπιον ὅλης τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας τῆς Μεγαλονήσου. Τὸ κείμενο αὐτό, μὲ τίτλο «Τὸ ἴστορικὸ νόημα τοῦ Ἑλληνικοῦ "Ἐθνους"», ἐκφραστὴ τῆς ἐπὶ ἥμισυ αἰώνα κατεργασμένης εὐαισθησίας καὶ συγκροτημένης ἐπιστημοσύνης τοῦ συγγραφέα του, ὡς ποιητῇ, φιλοσόφου, ἴστορικοῦ, θὰ ἐπρεπε νὰ χρησιμοποιηθεῖ ὡς ὅργανο ἐθνικῆς αὐτογνωσίας τῶν Ἑλλήνων, ἀναπτερωτικὸ τοῦ ἥθικου των φρονήματος.

«Ἀπὸ τὴν πρώτη δια τὴν τελευταία σελίδα τοῦ ἔξαίσιου αὐτοῦ κειμένου συγκομίζομε βαρύτιμα νοήματα, ὅπου συνυπάρχουν συγκίνηση καὶ σοφία, φιλοσοφικὴ ἔξαρση καὶ ἴστορικὴ ἐμβρίθεια.

Χαρακτηριστικὸ τοῦ ἥθους του εἶναι ἡ προοιμιακὴ δήλωση: «'Ἐνώπιον σας, "Ἐλληνες τῆς Κύπρου,... θὰ ἐπιχειρήσω νὰ προσεγγίσω μὲ τὸν Λόγο τὸ μέγα νόη-

μα ποὺ ζεῖ μέσα σας, ἐκεῖνο ποὺ τουλάχιστον τρεῖς χιλιάδες χρόνια δὲ νικήθηκε ἀπὸ κανένα θάνατο, ἀπὸ κανένα κατακλυσμό, ἀπὸ κανένα νόμο καὶ καμμίαν δργὴ τῆς 'Ιστορίας» (σ. 20).

Τὸ βιβλίο αὐτὸ ἀγωνιστικῶν προπάντων κειμένων ἀποτελεῖ καὶ πολύτιμη πηγὴ διδαγμάτων γιὰ τὴ γνήσια πολιτικὴ δράση, τὴν ἀρρηκτα συνυφασμένη μὲ τὴν ἡθικὴ, ὅπως καὶ ὠραία δικαίωση τοῦ ἀγώνα καὶ τῆς ἀγωνίας τοῦ ἀφιερωμένου στὴ διακονία τοῦ "Εθνους μὲ αὐτοθυσίᾳ καὶ πίστῃ ἀειμνήστου 'Ακαδημαϊκοῦ.